

ИНОВАЦИОННИ И ИНТЕРАКТИВНИ МЕТОДИ В КВАЛИФИКАЦИОННАТА ДЕЙНОСТ НА ПЕДАГОГИЧЕСКИЯ КОЛЕКТИВ

Стоилка Ташева, Севда Лукайчева
ОДЗ „В. Терешкова“ – Пазарджик

Развиващото се с динамични темпове общество в днешно време налага необходимостта от иновационни промени в областта на образованието. И в предучилищната педагогика все по-често се търсят алтернативни педагогически технологии както за възпитанието и обучението на децата, така и при провеждането на квалификационната дейност на самите педагози.

Използването на интерактивните методи дава възможност да се възлагат задачи, които предполагат съвместна работа, поставят учителите в ситуации, при които да вземат решения, като преодоляват възникнали противоречия и сближават гледните си точки. Интерактивните методи изискват работа в екип с партньорски взаимоотношения и диалогов вид комуникация между участниците в квалификационната дейност. Те спомагат за толерантност в общуването, предполагат умения да се изслушва, обсъжда, осмисля и възприема чуждото мнение, различно от собственото. Ето защо квалификационната ни дейност беше подчинена на създаване на интерактивна образователна среда като алтернатива на традиционното обучение. При планирането ѝ включихме темата „Възпитаване култура на поведение у децата от предучилищна възраст“. За по-ефективно провеждане и постигане на по-добри практически резултати разгледахме темата под формата на семинар-тренинг.

Поставихме си следната цел: Разширяване и обогатяване познанията на учителките по темата.

Определихме и основните задачи:

1. Опресняване познанията за понятието *култура на поведение* и неговите компоненти.
2. Запознаване с педагогическите и психологическите източници, разглеждащи въпросите за възпитаване култура на поведение у децата от предучилищна възраст.
3. Анализирани и търсене на решения за практическо приложение на методите и формите на работа за възпитаване култура на поведение.

Предварителната подготовка на работната група по квалификацията за провеждане на семинар-тренинга включваше:

1. Изготвяне на библиографска справка.
2. Изработване и провеждане на анкета с родителите.
3. Изработване на тест, задачи-упражнения и казуси за разрешаване от учителките.

Вниманието ни се насочи към подбор на такава система от иновационни и интерактивни **методи**, чрез които целта и задачите на семинар-тренинга да се постигнат по забавен, занимателен начин, всички учителки да бъдат активни и ангажирани, да се работи в екип:

- *ситуационни* – метод на конкретните ситуации, казус, игра;
- *дискусионни* – анкета, дискусия, мозъчна атака, обсъждане, дебати.

Създадохме приятна комфортна обстановка и подходящи условия за провеждане интереса на присъстващите към темата. Всичко, което представихме на педагогическата колегия, придружихме с мултимедийно присъствие, с акценти от най-важното по разглеждания въпрос.

В началото на семинар-тренинга предложихме тест (по Динчийска), свързан с уменията за работа в екип, с оглед създаване на настроение, позитивни емоции и нагласа за работа.

Доказано е, че начинът на общуване на педагога дава отражение върху характера и развитието на детската личност и детските отношения. Трябва ли да задоволяваме детските желания и капризи? Необходимо ли е да поставяме ограничения? Как да наложим необходимите ограничения? Къде е точната граница?

Опитахме се да дадем отговор на тези въпроси по нетрадиционен начин. Предложихме на педагогическия колектив да подреди последователността на наложено от учителката ограничение по отношение поведението на детето, като използва 4-степенната скала на Хаим Гинът (Гинът, 1988). Мненията не бяха еднозначни, но в хода на настъпилото обсъждане и защитаване на различните позиции се стигна до извода, че поставянето на ограничения трябва да бъде категорично, но без да се засяга детското самоуважение. Необходимо е педагогът да има положителен изказ, търпението да обяснява на малките възпитаници защо „това трябва да се прави, а това не трябва“.

Все още в нашата практика преобладава дълбоко погрешният подход за използване на категоричната забрана. Детето усвоява определени правила, свързани не с „това какво и как да се прави“, а с „това какво не трябва да се прави“. В повечето случаи то чува и в семейството, и в детската градина думите „не“, „недей“, „не може“, „не трябва“ и др.п., при това, изказани на висок глас и със заповеднически тон. Това не само стресираща децата, но и не води до конструктивизъм в поведението им.

Включихме няколко **примера** с категорични забрани. Задачата на колегите

беше да ги поставят пред децата, но така, че тези забрани да придобият положително звучене:

*Не удряй Асен!
Не хвърляй столчето!
Не чути камиончето!*

*Удряй боксовата круша.
Хвърляй топката.
Камиончето е за игра.*

Приложихме метода на мозъчната атака. Разнообразните предложения показваха, че учителките умеят доброжелателно и ясно да поставят нравственото изискване така, че децата да го изпълняват с желание. Като педагози сме наясно с изключителната роля на докосването – прегръщане, погалане по главичката, ръкостискане, за приемане на нравственото изискване от детето при разрешаване на възникнала конфликтна ситуация и за неговото успокояване.

На вниманието на присъстващите беше предложена примерна успокоителна **игра**:

*Кончетата Тили и Били
весело препускали по полянката –
тили там-там-там-та-рам. (с юмручета по гърба)
Били ти-ти-ти-ти-там. (с пръсти барабаним)
Изведнъж завалял ситен дъжд,
кап-кап-кап-брррррррр. (отгоре надолу със събрани пръсти)
Двете кончета се сгушили
под едно дърво, (в кръг движим ръка по гърба)
допрели муцунки и заговорили:
„Ако съм сам, ще се страхувам.
Колко е хубаво, че сме двама!“
Слънчо чул двамата приятели
и се усмихнал.
Изгряла дъга. (в полукръг движим ръцете)*

Творческото мислене и въображение на детската учителка може да интерпретира тази игра в различни варианти. Изиграването ѝ в хода на семинар-тренинга от колегите внесе допълнителен елемент на забавност и разнообразие и ги убеди в необходимостта от подобен тип занимания с докосване в пряката работа с децата.

При разглеждане на методите за възпитаване на култура на поведение у децата използвахме описаните от Елка Янакиева (Янакиева, 2008) проблемни ситуации и казуси. Задачата на учителите беше да определят кой метод за нравствено възпитание е водещ и кои методи са поддържащи. За по-висока ефективност проблемните ситуации и казуси бяха предварително подготвени и раздадени. Тяхното коментирание, анализиране и обсъждане в рамките на семинар-тренинга предизвика интереса на присъстващите, показва, че в

нашето детско заведение работят разбиращи, съчувстващи, помагащи и знаещи хора.

След анализа на конкретните ситуации стигнахме до извода, че няма строго установени водещи и поддържащи методи – в зависимост от конкретната ситуация един и същ метод може да се окаже водещ или поддържащ; прилага се не само един метод, а набор от методи. Убедихме се, че приложението на различните методи за възпитаване на култура на поведение у децата от предучилищна възраст зависи, от една страна, от индивидуалните особености на децата, от взаимоотношенията между тях в различните моменти от престоя им в детското заведение, а от друга – от способностите на учителката да прилага успешно един или друг метод. **Колкото по-добре познаваме нашите деца с техните особености, конкретната ситуация, резултата, който искаме да постигнем, толкова по-добре можем да преценим кога, къде и как да ги прилагаме.**

Друг дискуссионен метод, на който спряхме вниманието си, беше анкета с цел да проучим доколко родителите са наясно с проблема за възпитаване на култура на поведение у децата.

Изработихме и предложихме на тяхното внимание 10 въпроса:

1. Има ли съгласуваност в изискванията към детето от всички членове на вашето семейство?
2. Как показвате на детето, че го обичате?
3. Какви наказания налагате на детето?
4. Формирате ли качеството самостоятелност у детето си?
5. От каква възраст формирате качеството самостоятелност?
6. Извинявате ли се на детето в случай, че не сте прави?
7. Владеете ли се, запазвате ли самообладание, дори ако постъпката на детето ви е изкарала извън релси?
8. Въздържа ли се от употреба на груби думи към вашето дете в моменти на гняв?
9. Изпълнявате ли желанията на своето дете при добро държание и как?
10. Поставяте ли на детето си ежедневни поръчки и какви? Избройте ги.

Като анализирахме получените отговори, стигнахме до извода, че по-голямата част от родителите правилно разбират проблема за възпитаване на култура на поведение у детето. Малък е процентът на родителите, които не отделят сериозно внимание на този проблем. Въпреки това ние смятаме, че самият факт е обезпокояващ. Това налага да се започне сериозна превантивна работа с тях.

Имайки предвид особеностите на детското психическо развитие, в хода на семинар-тренинга използвахме нетрадиционния **метод съчиняване на приказки от учители, родители** на деца от предучилищна възраст с цел коригиране на възникнало отклонение от социалноприемливото поведение. Колежка – млад

учител, майка на две деца в предучилищна възраст, предложи своята приказка „Помощниците на баба“, част от поредицата приказки „Най-вежливият дом“. Тя ги измисля за своите дъщери в стремежа си да формира у тях положително отношение към възрастните, желание за съпричастност и състрадание. Убедили се в ефективността на този метод, голяма част от колегите решиха да го предложат на родителите, които да го използват в общуването си с децата.

На вниманието на всички учителки, които са и родители, предложихме казус за разрешаване на ситуация от семейното ежедневие „Майката на Виктор“, описана от Елка Янакиева (Янакиева, 2008). Обсъдихме нравствените представи, нравствените чувства и нравственото поведение на майката в конкретната ситуация с цел да разберем отражението, което те дават върху възпитанието и културата на поведение на малкото дете.

В **заключение** можем да кажем, че създадената емоционална атмосфера, повишеният интерес и желанието за активно участие в анализирането и разрешаването на предложените задачи-упражнения, казуси и проблемни ситуации ни дават възможност да направим следния **извод**:

Използването на иновационни и интерактивни методи води до повишаване на качеството и ефективността на квалификационната дейност – преодоляват се бариерите в общуването, стимулира се мисленето и обмяната на идеи. Всеки участник в една или друга форма на квалификационна дейност се изяснява със собствен принос в дейността, която върху основата на личния опит се характеризира с оригиналност и уникалност.

ЛИТЕРАТУРА

- Бифълф, С. (2008). *Тайната на щастливите деца*. София.
Василева-Гагнус, Л. (1985). *Азбука на вежливостта*. София.
Гинът, Х. (1998). *Децата и ние*. София.
Къдрева, К. (2006). *Детето и ние – изкуството да си родител*. София.
Трифенова, Г. (2010). За режима, или защо децата слушат в детската градина, а възрастни не. *Дом, дете, детска градина*, 4.
Трифенова, Г. (2010). Поставяне на граници и изработване на правила. *Дом, дете, детска градина*, 3.
Янакиева, Е. (2008). *Предучилищно възпитание*. Благоевград.

Stoilka Tasheva, Sevda Lukajcheva

✉ Kindergarten „V. Tereshkova“ – Pazardzhik
e-mail: dgv_tereshkova@abv.bg